

PETROL PİYASASI DÜZENLEMELERİ

Hasan Emrah ÇELEBİOĞLU
DEK ATÖLYE PROGRAMI
18/10/2018

SUNUM PLANI

- Petrol Piyasası Görünümü
- Tarihçe
- Kanun ve İkincil Düzenlemeler
- Piyasa Yapısı
- Sayısal Büyüklükler
- 2003-2018 gelişmeler

1888 ?

Petrol Piyasası Kavramı

- Petrol piyasası terminolojisinde arama ve üretim sektörleri için “upstream – besleme tarafı”, iletim sektörü için “midstream” ve rafinaj, toptan satış ve perakende satış sektörleri için “downstream-sunum tarafı” ifadeleri kullanılmaktadır. Bu ayrımı

Türkiye piyasasına uyguladığımızda:

- Ham Petrol Arama ve Üretim Faaliyetleri : Upstream
- İletim, Depolama ve Taşıma Faaliyetleri : Midstream
- İthalat, ihracat, rafinaj, dağıtım, ihrakiye teslimi ve bayilik :
Downstream

tablosu ortaya çıkmaktadır.

Türkiye Petrol Piyasası Görünümü

- 7 Rafinerici Lisansı:
 - 4 rafineri aktif olarak faaliyette (toplam kapasite 28.3 mton/yıl),
 - 3 rafineri inşaat halinde
- 108 dağıtıcı
- 10.8 milyon m³ depolama kapasitesi
 - 5.5 milyon m³ rafineriler tarafından,
 - 5.3 milyon m³ depolama lisansı sahipleri tarafından,
 - +1.5 milyon m³ beşinci rafinerinin faaliyete başlamasından sonra.

Türkiye Petrol Piyasası Görünümü

- 32 iletim lisansı sahibi
 - 1 ham petrol boru hattı (Batman – Dörtyol)
 - 1 ham petrol boru hattı (Ceyhan – Kırıkkale)
 - 30 akaryakıt taşıyan boru hatları (Rafineriler ile depolar arası)
- 81 Taşıma lisansı sahibi
 - 75 denizyolu
 - 6 demiryolu
- 60 ihrakiye teslim lisansı sahibi
- 15 işleme lisansı sahibi (2 Petrokimya- 12 Biodizel-1 Atıktan Üretim)
- 12840 akaryakıt istasyonu
- 150.000 kişiye istihdam olanağı
- Yıllık ciro yaklaşık 44,4 milyar \$

Türkiye Petrol Piyasası Tarihçe

- **1895** Türkiye'ye ilk otomobil Fransa'dan getirildi.
- **1912** Mevcut motorlu karayolu araçları ile gemilerin kullandığı akaryakıt ile aydınlatma ve ısınma amaçlı tüketilen gazyağının pazarlanması için Stau Romana(Bugünkü BP Petrolleri A.Ş.) ve 1923'te de Shell(Bugünkü Shell&Turcas Petrol A.Ş.) faaliyet göstermeye başladı.
- **1926** İlk Kanun. Petrol ve Benzin İhisarı Hakkında Kanun (İthalatı) kabul edildi. Devlet lehine ithalat tekeli öngörülmüş; ancak, Devlet bu tekel hakkını Amerikalı Standart Oil firmasına bırakmıştır.
- **1926** İkinci Kanun. Petrol Kanunu (Ham Petrol Arama ve Üretim) Her türlü hak devlete verildi. İmtiyaz ve ruhsat verilmesi suretiyle özel teşebbüse de müsaade var.
- **1930-34:** Türkiye Naft Sanayi A.Ş. İstanbul Beykoz'da ilk Rafineriyi (13.000 Ton/Yıl kapasiteli) kurdu. Romanya'dan gelen petrol işlenmiştir.

Türkiye Petrol Piyasası Tarihçe

- **1955** yılında Batman, **1961** yılında İzmit(Kamu-Özel Ortaklığı), **1972'de** İzmir, **1986** Kırıkkale rafinerileri kuruldu. – 1958 Mersin ATAŞ(Özel sektör: BP, Mobil, Shell, Marmara Petrol A.Ş.)
- **1960** : 79 sayılı Milli Korunma Suçlarının Affına, Milli Korunma Teşkilat, Sermaye Ve Fon Hesaplarının Tasfiyesine Ve Bazı Hükümler İhdasına Dair Kanun ile hükümete, akaryakıtın yurt içi fiyatlarını düzenlemek amacıyla ithalat ve satış fiyatları arasında oluşacak farkları Fiyat İstikrar Fonu hesabında toplama ve akaryakıtın alım, satım ve dağıtım fiyatlarını tespit etme yetkisi verilmiştir.
- **1977-80**: Zor yıllar: karneye bağlı akaryakıt satışı, alınan akaryakıtın ruhsata işlenmesi zorunluluğu, büyük motor hacimli araçların ithalatının yasaklanması, sık aralıklarla yapılan zamlar ve karaborsa
- **1983** Batman İzmit ve İzmir Rafinerisi TÜPRAŞ çatısı altında birleşti
- **1984**: 3074 sayılı Akaryakıt Tüketim Vergisi Kanunu'nun kabulü. Gümrüklü giriş fiyatının % 6'sı oranında ATV. Hükümete oranı artırma yetkisi. Sonuç: 1990'da siyah ürünlerde %29, motorinde %70 ve benzinde %85 ATV

Türkiye Petrol Piyasası Tarihçe

- **1989:** 79 sayılı Kanun'un 5 inci maddesi değiştirildi. Hukuken fiyat serbestisi başladı. Fiiliyatta devlet müdahalesi devam etti.
- **1989:** 89/14264 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile Fiyat İstikrar Fonunun adı Akaryakıt Fiyat İstikrar Fonu olarak değişti. Dağıtım şirketi sayısı 6'ya ulaştı (POAŞ, BP, Shell, Turcas, Mobil ve Tabaş)
- **1990** POAŞ ve kamuya ait dört rafineriyi bünyesinde bulunduran TÜPRAŞ'ın özelleştirilmesi kararı alındı, Özelleştirme İdaresine devredildi
- **1991** TÜPRAŞ hisselerinin %2,5'i halka arz edildi
- **1991** Körfez Savaşı ve akabinde akaryakıt karşılığı sınır ticareti, kaçak ve standart dışı akaryakıt sorunu
- **1996** Dağıtım şirketi sayısı 12'ye ulaştı.
- **1997** Petrol piyasası sunum tarafı faaliyetleri için daha kapsayıcı ve ayrıntılı yasal düzenleme çalışmaları başladı.
- **1998** Otomatik Fiyatlandırma Mekanizması, İtalya piyasasındaki ürün fiyatlarının temel alınması. Artı-Eksi %3'lük fiyat aralığı. Dağıtım şirketleri ve bayiler için maktu kâr oranları tespiti.

Petrol Piyasası Kanunu Yasa Öncesi Durum

- Petrol ürünleri kaçakçılığı olanca hızıyla devam etmekteydi
- Piyasada önemli miktarda standartlara aykırı ürün satılmaktaydı.
- Piyasadaki ürünlerin çoğu için yetkili makamlarca belirlenmiş teknik düzenlemeler bulunmamaktaydı.
- Teknik yeterliliği belirlemek üzere Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş. ürün değerleri dikkate alınmaktaydı.
- Etkin bir denetim sistemi mevcut değildi.
- Piyasada faaliyet gösteren gerçek ve tüzel kişilere ilişkin sağlıklı bir kayıt ve izleme sistemi yoktu.
- Piyasaya giriş ve çıkış koşulları yeterince açık olmadığı gibi, subjektif değerlendirmelere tabi olabilmekteydi.
- Uluslararası anlaşmalardan ve Avrupa Birliği'ne (AB) katılım süreci kapsamındaki taahhütlerin yerine getirilmesinde sorunlar bulunmaktaydı

İlgili Kanunlar

- Besleme tarafı faaliyetleri (upstream) 30/05/2013 tarihli ve 6491 sayılı Türk Petrol Kanunu'nda düzenlenmiştir.
- Sunum tarafı faaliyetleri (downstream) 04/12/2003 tarihli ve 5015 sayılı Petrol Kanunu'nda düzenlenmiştir. Petrol piyasası faaliyetleri bu kapsamda yer almaktadır.
- Petrol piyasası faaliyetlerine ilişkin olarak farklı kanunlarda da çeşitli hükümler mevcuttur. Örn. 4628 s. EPDK Teşkilat Kanunu, 1581 s. Tarım Kredi Koop. Ve Birl. Kanunu, 5307 s. LPG Piyasası Kanunu, Kabahatler Kanunu vb.

Kanun'un Gerekçesi

- ▶ Piyasa ekonomisinin kurumsallaştırılması ve rekabet ortamını geliştirme politikası
- ▶ Uluslararası norm ve standartlar ile Avrupa Birliği Müktesebatına uyum çalışmaları
- ▶ Mevcut yasal düzenlemelerin bütünlük içinde yenilenmesi ve piyasaların bu anlayışa göre yeniden yapılandırılması ihtiyacı

Kanun'un Genel Özellikleri

- ▶ 5015 sayılı Petrol Piyasası Kanunu'nun (Kanun) ilk tasarısı Bakanlar Kurulunca 18/2/2002 tarihinde karara bağlanmış ve 6/6/2002 tarihinde TBMM'ye sevk edilmiştir. Ancak bu tasarı seçimler nedeniyle kadük olmuştur.
- ▶ Petrol Piyasası Kanunu'nun ikinci tasarısı ise 17/10/2003 tarihinde TBMM'ye sevk edilmiş ve 04/12/2003 tarihinde TBMM genel kurulunda kabul edilerek, 20/12/2003 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

Kanun'un Genel Özellikleri

- ▶ Kanun'un 30 madde, 1 ek madde ve 5 geçici madde olmak üzere toplam 36 maddesi halen yürürlüktedir. Petrol kaçakçılığı konulu 3 maddesi ise yürürlükten kaldırılmıştır.
- ▶ Kanun'da bugüne kadar toplam 11 defa değişiklik yapılmıştır.
- ▶ Bu değişiklikler neticesinde halen yürürlükte olan maddelerin 19 tanesi değişikliğe uğramış veya sonradan Kanuna eklenmiş veya Kanundan çıkarılmış hükümler içerir.

Kurul'un Görevleri

- ▶ Petrol Piyasası Kanunu hükümlerini uygulamak, piyasa faaliyetlerine ilişkin her türlü düzenlemeleri yapmak ve yürütülmesini sağlamak,
- ▶ Petrol faaliyetlerine ilişkin plân, politika ve uygulamalarla ilgili Kurum görüş ve önerilerini belirlemek
- ▶ Lisans ve lisanslarla ilgili işlem bedellerini belirlemek

Kurul'un Görevleri

- ▶ Petrol piyasa faaliyetleriyle ilgili denetleme, ön araştırma ve soruşturma işlemlerini yürütmek, yetkisi dahilindeki ceza ve yaptırımları uygulamak ve dava açmak da dahil olmak üzere her türlü adlî ve idarî makama başvuru kararlarını almak
- ▶ Uluslararası organizasyon ve teşkilatların petrol piyasasına ilişkin uygulamalarını izlemek

Kurul'un Görevleri

- ▶ Petrol piyasasında faaliyet gösteren kişilerin denetlenmiş malî tablolarını incelemek veya incelettirmek
- ▶ Hizmet güvenilirliği, hizmet dışı kalmalar ve diğer performans ölçütleriyle ilgili raporların kapsamını belirlemek ve düzenli olarak Kurula vermelerini sağlamak
- ▶ İdarî para cezası vermek ve lisansları iptal etmek

İkincil Düzenlemeler

- ▶ Kanun emredici nitelikte hükümlere yer verdiği gibi, bir çok hususta Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu'na (Kurul) ikincil düzenlemeler yapma yetkisini vermiştir.
- ▶ Bu çerçevede çıkarılan ikincil düzenlemeler:
 - Yönetmelikler
 - Tebliğler
 - Kurul Kararlarıolarak sınıflandırılabilir.

Yönetmelikler

- ▶ Petrol Piyasası Lisans Yönetmeliği
- ▶ Petrol Piyasasında Uygulanacak Teknik Kriterler Hakkında Yönetmelik
- ▶ Petrol Piyasasında Ulusal Marker Uygulamasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik
- ▶ Petrol Piyasasında Yapılacak Denetimler ile Ön Araştırma ve Soruşturmalarda Takip Edilecek Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik
- ▶ Petrol Piyasası Bilgi Sistemi Yönetmeliği
- ▶ Petrol Piyasası Fiyatlandırma Sistemi Yönetmeliği

Tebliğler

- ▶ Petrol Piyasasında Sigorta Yükümlülükleri Hakkında Tebliğ
- ▶ Madeni Yağların Ambalajlanması ve Piyasaya Sunumu Hakkında Tebliğ
- ▶ Akaryakıt Haricinde Kalan Petrol Ürünlerinin Yurt İçi ve Yurt Dışı Kaynaklardan Teminine İlişkin Usul Ve Esaslar Hakkında Tebliğ
- ▶ Petrol Piyasası Kanununun 19 uncu Maddesi Uyarınca Uygulanacak Para Cezaları Hakkında Tebliğ
- ▶ Benzin Türlerine Etanol Harmanlanması Hakkında Tebliğ

Kurul Kararları

- ▶ Kanun'un 22 nci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca, Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu (Kurul) yetkilerini Kurul kararıyla özel nitelikli kararlar almak suretiyle de kullanabilir.
- ▶ Özel nitelikli kararlardan kamuoyunu ilgilendiren hususlar ile yapılacak düzenlemeleri açıklamak amacıyla çıkarılacak tebliğler, basın ve yayın araçlarıyla veya özel bültenlerle duyurulur.

Önemli Kurul Kararları

Kurul kararıyla düzenlenen bazı konular:

- ▶ Lisans, lisans tadil ve lisans süre uzatımı başvuruları
- ▶ Lisans ve katılma payı bedelleri
- ▶ Dağıtıcılar arası akaryakıt ticareti izni
- ▶ Elektronik sistemlerle kullanıcılara yapılacak akaryakıt satışları için sunulacak finansal aracılık hizmetleri
- ▶ İhrakiyenin ihracat veya transit rejimi kapsamında deniz ve hava taşıtlarına ikmalinde tahsilat aracılık hizmeti verilmesi

Önemli Kurul Kararları

- ▶ Ulusal marker uygulama faaliyetleri ve ulusal marker teslimi
- ▶ Tesislerde numune kabı bulundurma yükümlülüğü
- ▶ Ham petrol, akaryakıt, ihrakiye, madeni yağ, baz yağ ve petrole ilişkili maddeler
- ▶ Dağıtıcı lisansı sahiplerinin bayi denetim sistemi
- ▶ Akaryakıt ve madeni yağ satışlarında promosyon yapılmaması
- ▶ Akaryakıt kalitesi izleme sistemi
- ▶ Muayene raporlarının tanziminde incelenecek özellikler

Kanun'un Amacı

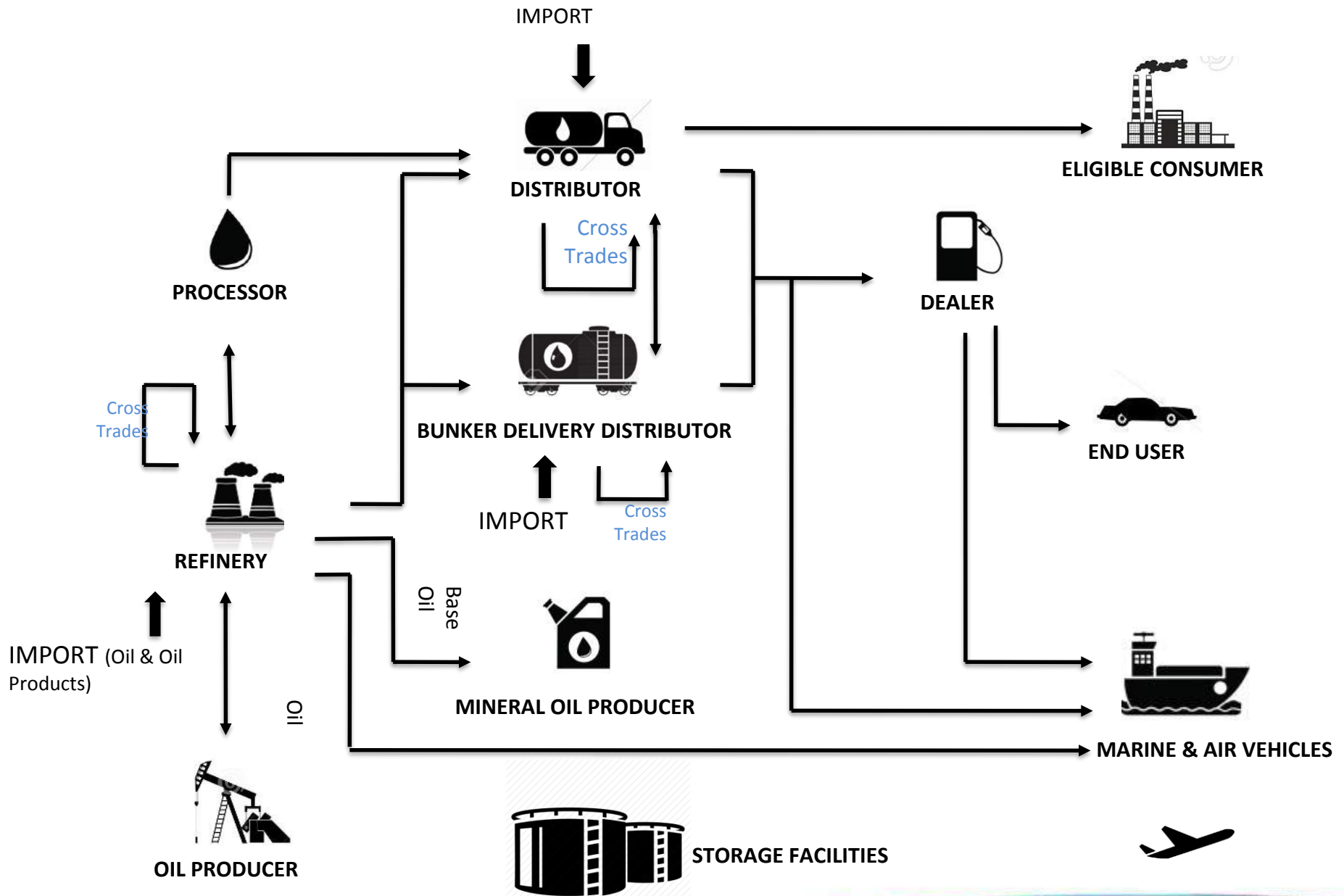
- ▶ Yurt içi ve yurt dışı kaynaklardan temin olunan petrolün doğrudan veya işlenerek;
 - güvenli,
 - ekonomik olarak
 - rekabet ortamı içerisinde
 - kullanıcılara sunumuna ilişkin piyasa faaliyetlerinin;
 - şeffaf,
 - eşitlikçi ve
 - istikrarlı
 - biçimde sürdürülmesi için;
 - yönlendirme,
 - gözetim ve
 - denetim
- faaliyetlerinin düzenlenmesini sağlamak.

Petrol

- ▶ Petrol kavramı Kanun'da ham petrol, akaryakıt ve ürünleri kapsayacak şekilde kullanılmaktadır.
- ▶ Ham Petrol: Yerden çıkarılan sıvı haldeki doğal hidrokarbonları,
- ▶ Akaryakıt: Benzin türleri, nafta (hammadde, solvent nafta hariç), gazyağı, jet yakıtı, motorin türleri, fuel-oil türleri ile Kurum tarafından belirlenen diğer ürünleri,
- ▶ Ürün: Fiziksel veya kimyasal işlem, rafinaj veya diğer yöntemlerle ham petrol ve/veya ürünlerinden elde edilen ürün veya ara ürün herhangi bir hidrokarbonu ifade eder.

Muafiyetler

- ▶ Türk Silahlı Kuvvetlerinin doğrudan kendi mülkiyetindeki araç ve tesisleri vasıtasıyla yürüttüğü bu Kanun kapsamındaki faaliyetler
- ▶ Millî Savunma Bakanlığı Akaryakıt İkmal ve NATO POL Tesisleri İşletme Başkanlığının kendi mülkiyetindeki araç ve tesisleri vasıtasıyla yürüttüğü faaliyetler
- ▶ Gümrük ve Ticaret Bakanlığı ile il özel idareleri veya defterdarlıkların tasfiye işlemler hakkında Kanun hükümleri uygulanmaz.

Petrolün Dolaşımı

- ▶ Ham Petrol İthalı : Rafinerici, Dağıtıcı, İhrakiye Teslim Şirketi, Ham Petrol Üreticisi
- ▶ Akaryakıt İthalı : Rafinerici, Dağıtıcı, İhrakiye T.Ş.
- ▶ Akaryakıt Harici Ürün İthalı : Tebliğ düzenlemesine tabi
- ▶ Akaryakıt Üretimi : Rafinerici, İşlemeci (Biodizel, Atık)
- ▶ Madeni Yağ Üretimi : Madeni Yağ Üreticisi, Dağıtıcı
- ▶ Kullanıcılara İkmal : Bayi
- ▶ Serbest Kullanıcılara İkmal : Bayi ve Dağıtıcı
- ▶ Deniz ve Hava Aracı İkmal : Rafinerici, Dağıtıcı, İhrakiye T.Ş.
- ▶ Petrolün İhracı : Serbest

Lisans

- ▶ Lisans, Kanuna göre gerçek ve tüzel kişilerin piyasada faaliyet gösterebilmeleri için Kurul tarafından kendilerine izin verildiğini gösteren belgedir.
- ▶ Lisanslar;
 - Sadece adına düzenlenen kişi için hak oluşturur
 - Devredilemez
 - Her bir tesis ve piyasa faaliyeti için alınır.

Lisanslama

- ▶ Lisansların verilmesinde pazara giriş açısından teknoloji, kalite, güvenlik, hizmet ve teşebbüsün sürdürülebilirliği dikkate alınır, bayi sayısı, depolama kapasitesi (işletme stok kapasitesi hariç) konularında sayısal büyüklüklerle sınırlama yapılmaz.
- ▶ Lisans taleplerine ilişkin değerlendirmeler en geç altmış gün içerisinde karara bağlanır ve ilgiliye tebliğ edilir.

Lisans İçin Ortak Şartlar

Lisans başvurusunda bulunacak kişiler için getirilmiş ortak şartlar şunlardır:

- Türkiye’de yerleşik olmak
- Ticaret veya sanayi siciline kayıtlı olmak
- Gelir veya kurumlar vergisi yükümlüsü olmak
- Kaçakçılık suçunun bulunmamasına ilişkin mevzuattaki şartları sağlamak
- EPDK tarafından talep edilen bilgi ve belgeleri Kuruma ibraz etmek
- Kurul kararıyla belirlenmiş lisans bedelini ödemek

Lisans Sahiplerinin Temel Yükümlülükleri

Tüm lisans sahipleri;

Ticarî ve teknik mevzuata uygun davranmak

Çevreye zarar vermemek için gerekli tedbirleri almak

Zorunlu sigorta yükümlülüğü kapsamında bulunan, tesis ve/veya faaliyetleri sigortalamak

Kurumca belirlenen usul ve esaslara uygun bildirimleri yapmak

Lisans Sahiplerinin Temel Yükümlülükleri

Kamunun can, mal ve çevre güvenliği ile kendi tesis ve faaliyetlerini önemli ölçüde tehdit eden veya olumsuz etkileyen bir durum olduğunda, kamu yetkililerini ve bundan etkilenme ihtimali bulunan ilgilileri haberdar etmek ile tehdidin niteliği ve niceliği ile bunu önlemek üzere alınmakta olan tedbirleri Kuruma bildirmek

Kurumca istenen bilgi, belge ve numuneleri vermek, tutanakları imzalamak ile görevlilerin tesislerde inceleme yapmasına müsaade etmek

Lisans Sahiplerinin Temel Yükümlülükleri

Piyasa faaliyetlerinde, Kurulun belirleyeceği teknik düzenlemelere uygun akaryakıt sağlamak

Eşit durumdaki alıcılara (kategorilere), eşit hak ve yükümlülük tanımak, farklı şartlar sürmemek

Akaryakıt kaçakçılığı yapmak için lisansa esas teşkil eden belgelerde belirlenenlere aykırı sabit ya da seyyar tank, düzenek veya ekipmanı bulundurmamak ile yükümlüdür.

RAFİNAJ

Rafinerici

- ▶ Rafinaj: “Ham petrolden başlayarak yeni ürünler elde edilmesine ilişkin işlemlerdir.”
- ▶ Lisans Süresi : 49 yıl
- ▶ Rafinerici, lisansına derç edilmesi kaydıyla depolama, işleme, iletim, taşıma ve ihrakiye teslimi faaliyetlerinde de bulunabilir.
- ▶ Ulusal petrol stokunun tamamlayıcı kısmını tutmakla yükümlüdür.

İŞLEME

İşlemeci

- ▶ İşleme: “Petrol ve diğer kimyasal maddelerden madeni yağ üretimi hariç yeni ürünler elde edilmesine ve/veya ürünlerin nitelik veya niceliğinin değiştirilmesine ilişkin işlemlerdir.”
- ▶ Lisans süresi 12 yıl
- ▶ Lisans verilenlerden ikisi petrokimya üretimi, biri atıktan akaryakıt üretimi diğerleri ise biodizel üretimi için lisans almıştır.
- ▶ Üretilen biodizel ve akaryakıt sadece rafinerici ve dağıtıcı lisansı sahiplerine satabilir.

MADENİ YAĞ

Madeni yağ üreticisi

- ▶ Lisans, madeni yağ üretilmesi veya madeni yağın lisans kapsamında ithal edilmesi faaliyetlerini kapsar.
- ▶ Lisans süresi: 10 yıl
- ▶ Hangi ürünlerin madeni yağ olduğu Kanun'daki madeni yağ tanımı çerçevesinde Kurul kararıyla belirlenir.
- ▶ Madeni yağın satışı lisansa tabi değildir.

DEPOLAMA

Lisanslı Depocu

- ▶ Depolama: “Piyasa faaliyetinde bulunanların stok ve işletme ihtiyaçlarını gidermek üzere başkasının mülkiyetindeki petrolün depolanması işlemidir.”
- ▶ Lisans süresi 15 yıl
- ▶ Kapasite kısıtları dışında, depolama taleplerinin ayırım gözetmeksizin karşılanması gerekmektedir.
- ▶ İletim hatları ile bağlantılı depolama tesisleri, Kurul kararı ile onaylanmış tarifeleri uygular.

İLETİM

İletici

- ▶ İletim: “Üreticilerin rafineriye veya iletim hattına ulaşan boru hatları ile tesislerin bünyesinde yer alan boru hatları hariç olmak üzere boru hattı vasıtasıyla petrolün taşınması işlemidir.”
- ▶ Lisans süresi 15 yıl.
- ▶ Tesislerinde boş kapasite varsa ve Kanunda belirlenen şartlar yerine getirilirse, üçüncü kişilerin erişim taleplerini karşılamakla yükümlüdürler. Kurul kararı ile onaylanmış tarifeleri uygulurlar.

TAŞIMA

Taşımacı

- ▶ Taşıma: “Ham petrol ve akaryakıtların, kabotaj kapsamında denizyolu ve demiryolu taşıma araçlarıyla yapılan tüm nakil faaliyetleri bütünüdür.”
- ▶ Denizyolu taşıma lisansı 2 yıl, demiryolu taşıma lisansları ise Ulaştırma Bakanlığından alınan yetki belgesinin süresi boyunca geçerlidir.
- ▶ Demiryolu taşımacılığında vagonun Ulaştırma Bakanlığından taşıma yetki belgesi alması aranır.
- ▶ Denizyolu taşımacılığında aracın gemi siciline kaydı şartı aranır.

DAĞITIM

Dağıtıcı

- ▶ Dağıtım: “Serbest kullanıcılara akaryakıt toptan satışı ve ikmali dahil bayilere akaryakıt satış ve ikmal faaliyetlerinin bütünüdür.”
- ▶ Lisans süresi: 15 yıl
- ▶ Dağıtıcı lisansına derç edilmesi kaydıyla depolama, madeni yağ üretimi, iletim, taşıma ve ihrakiye teslimi faaliyetlerinde de bulunabilir.
- ▶ Ticari deniz vasıtalarına doğrudan ÖTV’siz akaryakıt satışı yapılabilir.

İHRAKİYE TESLİMİ

İhrakiye teslim şirketi

- ▶ İhrakiye: “Ülkenin karasuları ve/veya karasuları bitişğinde deniz vasıtalarına veya hava meydanlarında yerli ve yabancı uçaklara vergili veya vergisiz sağlanan akaryakıt ve madeni yağa denir.”
- ▶ Lisans süresi 15 yıl.
- ▶ Başlıca ihrakiye türleri denizcilik yakıtları ve jet yakıtıdır.
- ▶ İhrakiyeyi yurt içinden dağıtıcı, rafinerici ve diğer ihrakiye teslim lisansı sahiplerinden temin edebildikleri gibi yurt dışından ithal da edebilirler.

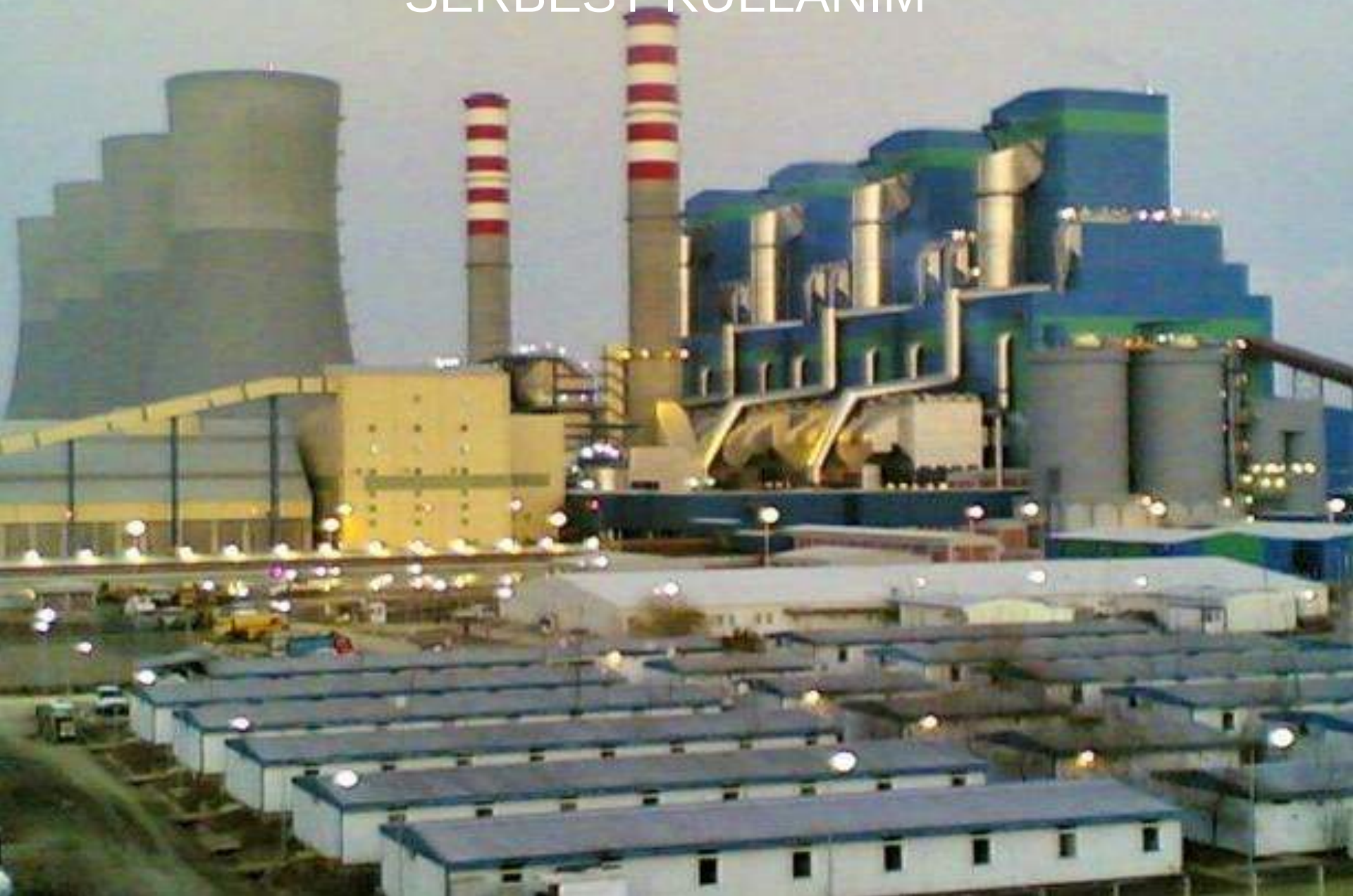
BAYİLİK

Bayi

- ▶ Bayilik: “Karşılıklı yükümlülüklerin ekinde fizibilite olan bir sözleşmeye bağlanarak akaryakıt dağıtım şirketleri tarafından gerçek ve tüzel kişilere akaryakıtın kullanıcılara ikmali yetkisi verilmesi işlemidir.”
- ▶ Bayiler sözleşme imzaladıkları dağıtıcı haricinde başka bir yerden akaryakıt ikmali yapamazlar.
- ▶ Akaryakıt istasyonları arasında kilometre sınırlaması uygulanmaktadır.
- ▶ İstasyonlu bayiler, lisanslarına işletmek kaydı ile sabit köy pompası veya seyyar tanker ile tarımsal amaçlı satış yapabilir.

SERBEST KULLANIM

Serbest kullanıcı

- ▶ Serbest Kullanıcı: “Kalorifer yakıtı, fueloil ve motorinde yıllık 5.000 tondan aşağı olmayacak şekilde Kurum tarafından ürün bazında belirlenen (5.000 ton) tüketim miktarından fazla yıllık petrol tüketimi olan lisanslı kullanıcı”
- ▶ Lisans, sahibine “sadece bayiden değil, dağıtıcıdan da ürün temin edebilme” imkanı tanır.
- ▶ Lisans sahiplerinin çoğu elektrik santralleri, büyük ölçekli müteahhitlik şirketleri, nakliye ve ulaşım filolarıdır.

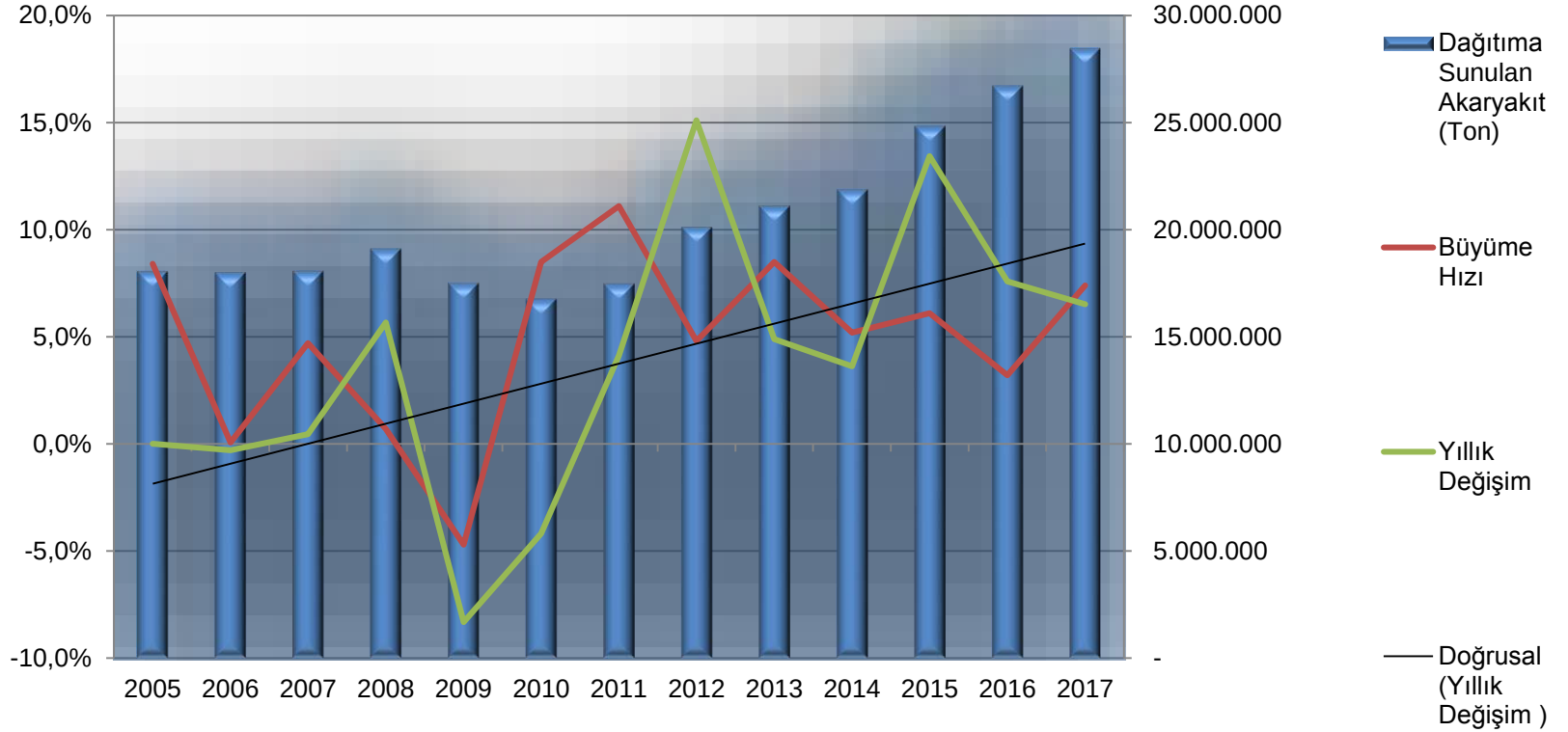
Ticari Kısıtlamalar

- ▶ Dağıtıcılar, lisans başvurularında asgarî yıllık 60.000 ton benzin ve motorin dağıtım projeksiyonu verir.
- ▶ Dağıtıcıların kendi işlettiği istasyonlar aracılığı ile yaptığı satış, toplam pazar payının %15'inden fazla olamaz.
- ▶ Dağıtıcıların yurt içi pazar payı, toplam yurt içi pazarın %45'ini geçemez.
- ▶ Her bayinin sadece bir dağıtım şirketi olabilir.
- ▶ Akaryakıt istasyonları arasındaki mesafeler, aynı yönde olmak üzere, şehirler arası yollarda on kilometreden, şehir içi yollarda bir kilometreden az olamaz.

Ticari Kısıtlamalar

- ▶ Dağıtıcılar arası akaryakıt ticareti Kurulun iznine bağlıdır.
- ▶ Motorin, fuel-oil ve kalorifer yakıtı için serbest kullanıcı limiti yıllık asgari 5000 tondur. Serbest kullanıcı olmayan kişiler anılan akaryakıtları doğrudan dağıtım şirketinden temin edemez.
- ▶ Rafinerici ve dağıtıcı lisansı kapsamında yapılan piyasa faaliyetlerine ilişkin fiyatlar, en yakın erişilebilir dünya serbest piyasa oluşumu dikkate alınarak, lisans sahipleri tarafından hazırlanan tavan fiyatlar olarak Kuruma bildirilir.

SAYISAL BÜYÜKLÜKLER

II. BÖLÜM

2003-2018 Gelişmeler

2005 OFM nin sona ermesi

- 01/01/2005 - 98/10745 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının uygulamasına son verildi
- **Ürünler** **Dağıtım Payı(2004)** **Dağıtım Payı(2018)**
 - Benzinler 12,00 \$cent/l 51 kuruş/l
 - Motorinler 10,00 \$cent/l 56 kuruş/l
- En yakın erişilebilir dünya serbest piyasa oluşumu dikkate alınarak tavan fiyat fiyatlar olarak hazırlanması ve Kurum'a bildirilmesi
- Müdahale yetkisi Kurumda (2009-2015)
- 17 Mayıs 2018 BKK ÖTV düzenlemesi

2007 Ulusal Marker

- Ulusal Marker,
 - *Akaryakıt içerisinde gözle görülemeyen,*
 - *Silinemeyen,*
 - *Dozajı hassas olarak ölçülebilen,*
 - *Homojen olarak akaryakıtı karışabilen,*
 - *Kimyasal formülü gizli,*
 - *Akaryakıtta 8 ppm oranında eklenen,*
 - *Akaryakıt fiyatıyla kıyaslandığında birim bedel olarak çok düşük oranda kalan,*
kimyasal bir maddedir.
 - İşareTR ticari adıyla bilinmektedir.*

Ulusal Marker Uygulaması

Amaç

- Petrol piyasasına sunulan akaryakıtla ilişkili petrol ve petrol ürünleri kaçakçılığının önlenmesi,
- Petrol piyasasında dolaşımda olan akaryakıtın, piyasaya yasal yollardan girip girmediğinin tespit edilmesi(Menşe tespiti),
- Belli amaçlar dahilinde kullanılmak üzere temin edilen ve bu nedenle vergi muafiyetleri tanınan ürünlerin amacına uygun kullanımının sağlanması,
- Piyasada teknik düzenlemelere aykırı akaryakıt satışı ile tağşişin önlenmesi ve tespit edilmesi, akaryakıt kalitesinin güvenceye alınması, tüketicilerin korunması, tüketicilerin ödediği para karşılığında teknik düzenlemelere uygun akaryakıt almasına katkıda bulunmak,
- Yasal sınırlar dahilinde piyasa ekonomisine dayalı bir rekabet ortamının sağlanması, haksız rekabetin önlenmesi.

Ulusal Marker Uygulaması

Kapsam

Ulusal marker eklemek ile yükümlü lisans sahipleri;

- *Rafinerici*
- *Dağıtıcı*
- *İhrakiye Teslimi*

Ulusal marker eklenen akaryakıt türleri;

- *Benzin*
- *Motorin*
- *Biodizel*
- *Gazyağı*
- *Yakıt Nafta*

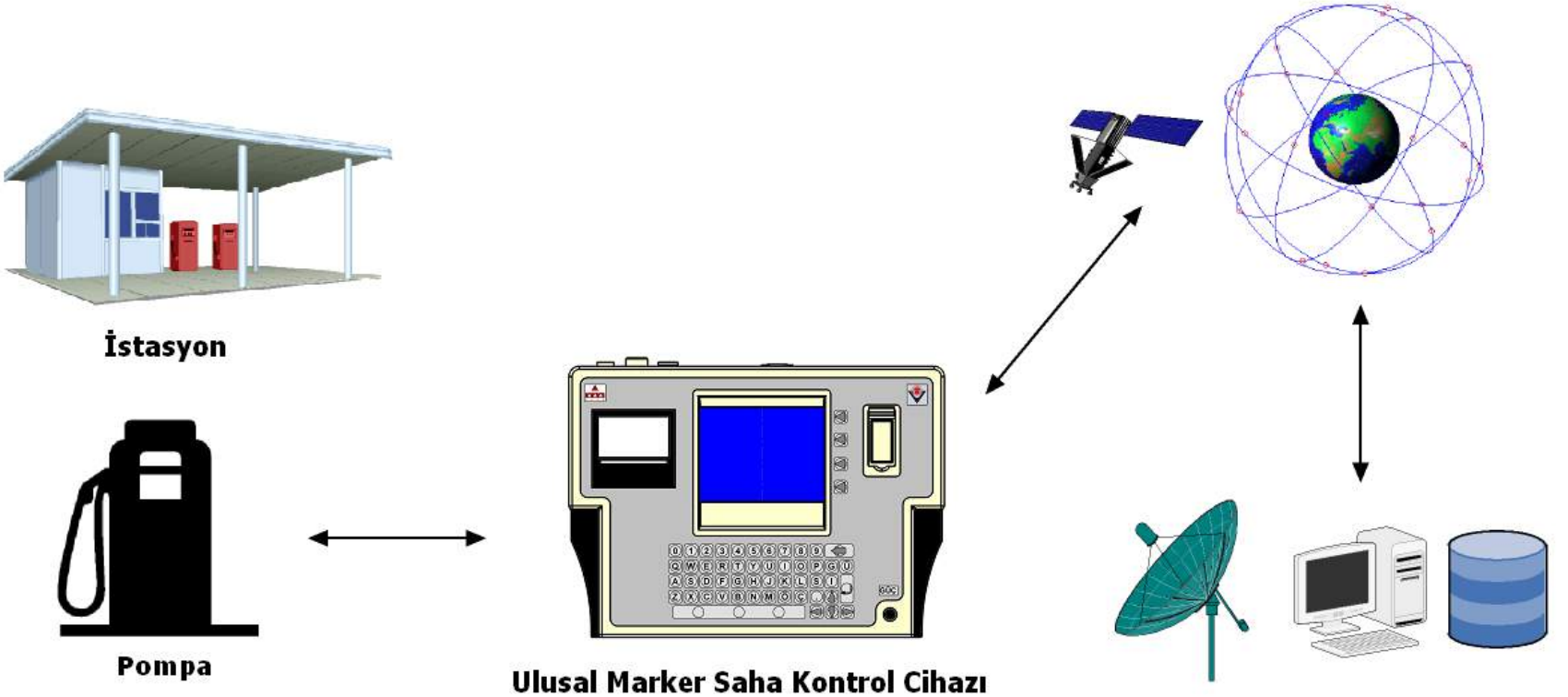
Ekleme Noktaları;

- *Rafineri çıkışı*
- *Gümrük girişi*
- *Biodizel üretim tesisi*
- *Benzin türlerine harmanlanacak etanole ticari faaliyete konu edilmeden önce,*
- *Depolama tesisi girişi (Kaçak petrolden teknik düzenlemelere uygun olan akaryakıt)*

Ulusal Marker Uygulaması

Ölçümlerin İzlenmesi

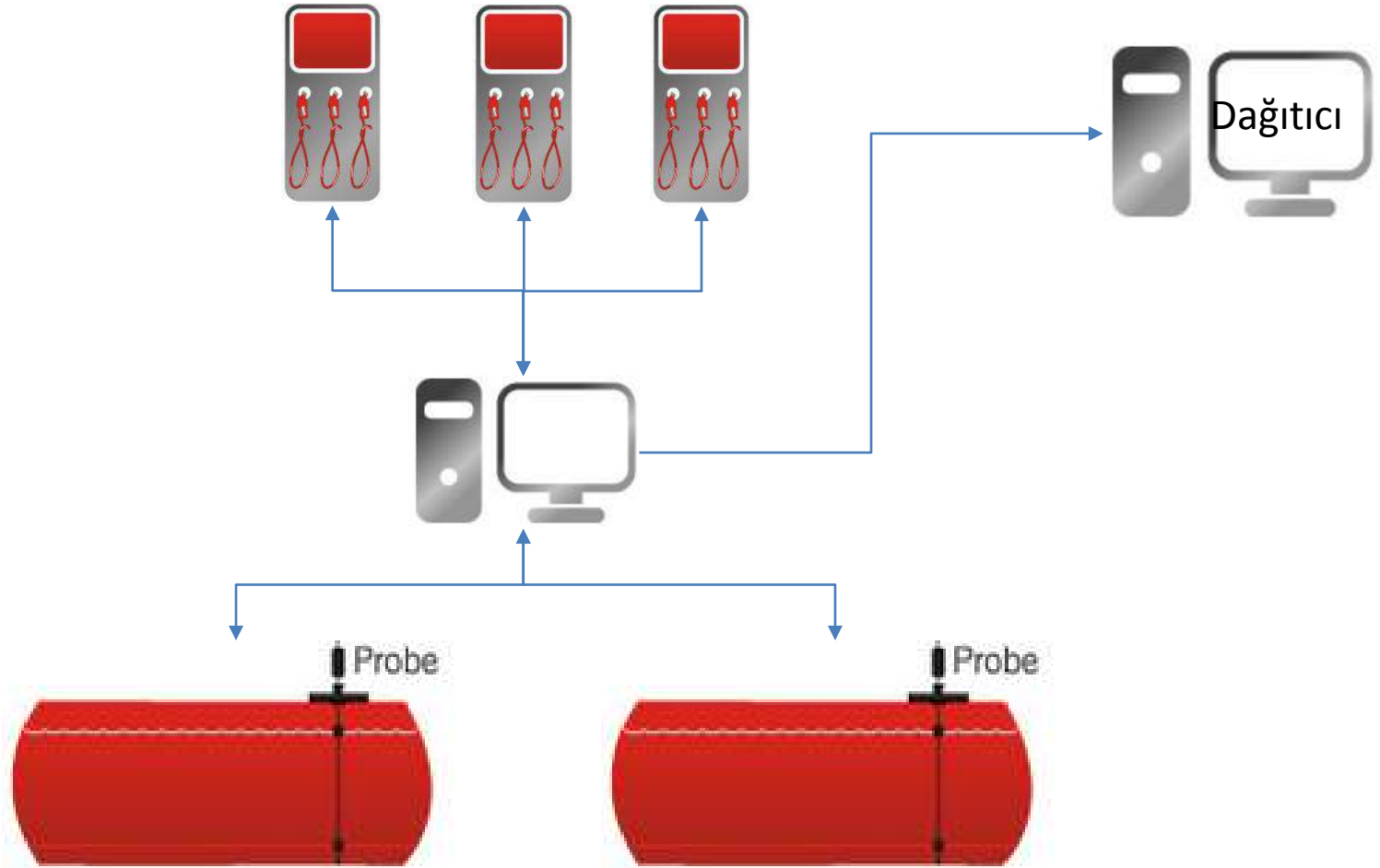
Tüm ulusal marker ölçüm sonuçlarına Ulusal Marker İzleme Sistemi vasıtasıyla ulaşılabilmektedir.

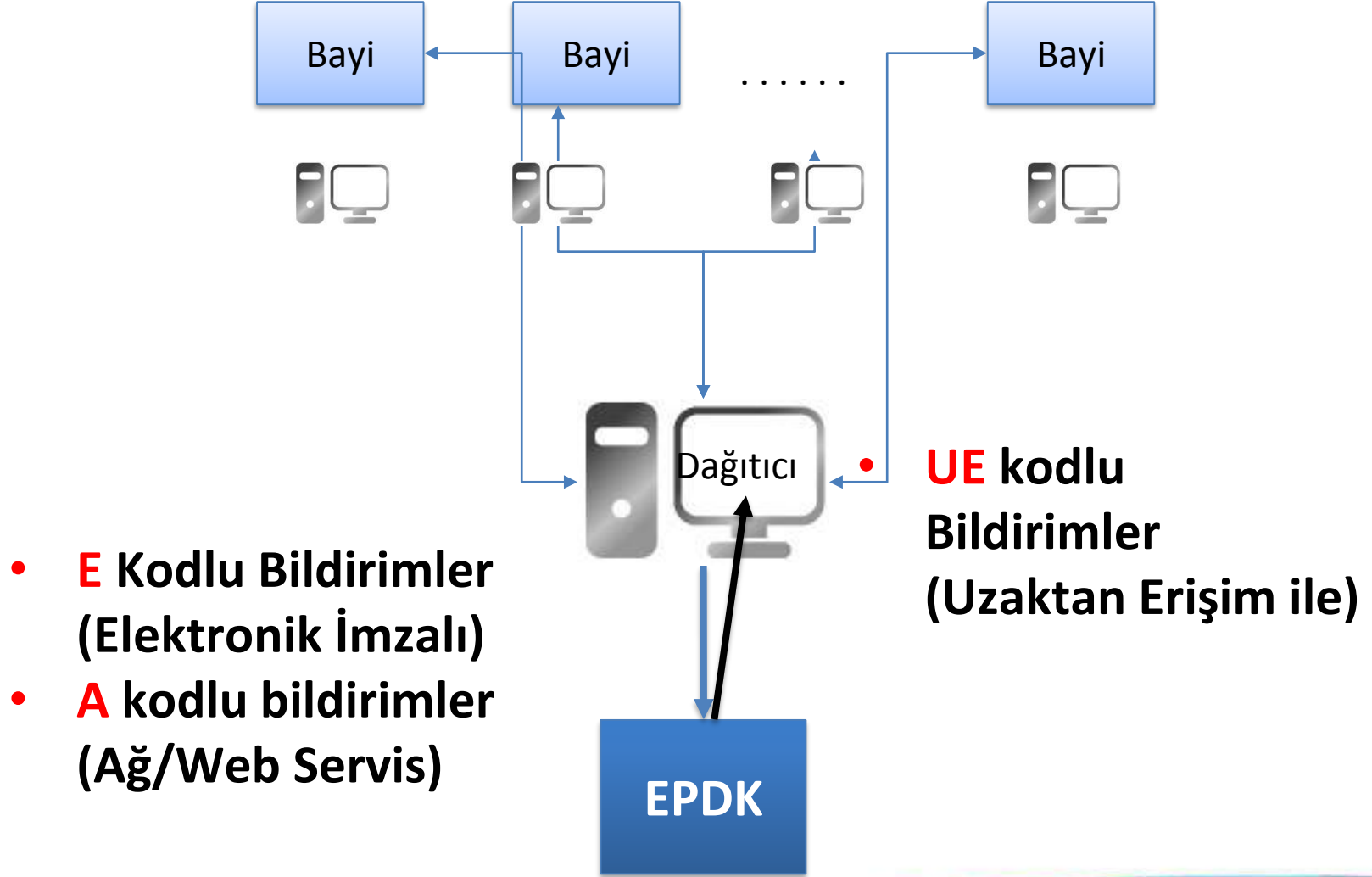
Rekabet Hukukundaki Gelişmeler

- 2002/2 sayılı Tebliğ: tüm dikey anlaşmalarda rekabet etmeme yükümlülüğünün süresi 5 yıl ile sınırlandırılmış
- Danıştay 13. Dairesi'nin 13.5.2008 tarihli kararında dağıtıcı ve bayi arasında imzalanan intifa sözleşmesiyle bayilik sözleşmesinin birlikte değerlendirilmesi gerektiği vurgulanmıştır
- Rekabet Kurulu'nun 12.3.2009 tarihli duyurusunda, 18.09.2005 öncesi yapılan sözleşmelerin beş yıllık süresi 18.09.2010 tarihinde son bulmuş, sonraki tarihli sözleşmeler ise imza tarihinden itibaren beş yılın eklenmesiyle bulunacak tarihte sona ermektedir

2007-2011 Bayi Denetim Sistemi

Bayi Denetim Sistemi

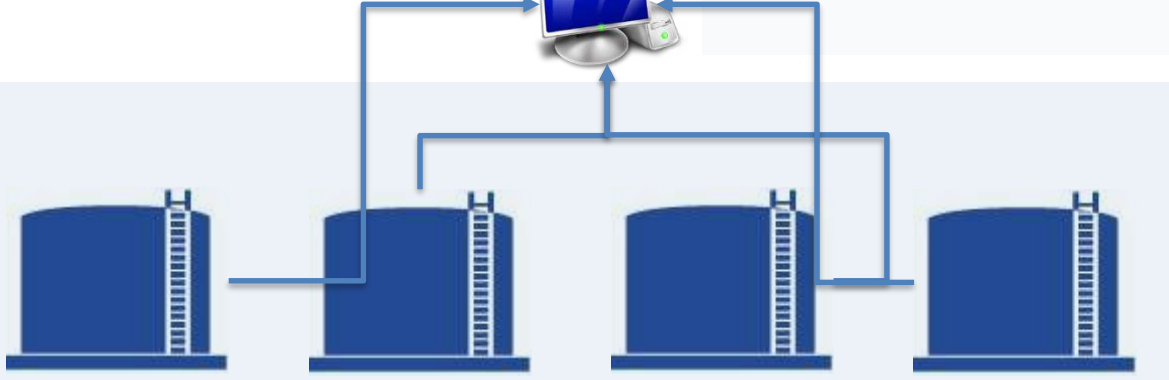
7204-9 sayılı Kurul Kararı

Stok İzleme Sistemi

Stok İzleme Sistemi: İlgili lisans sahiplerinin Kuruma bildirmekle yükümlü oldukları veriler (EK-1'deki bildirimler) ile tank otomasyon ve ölçüm sistemini,

Tank Otomasyon Sistemi: Elektronik verilerin **güvenli bir şekilde depolanmasını** ve belirlenen usul ve esaslara göre **Kuruma veri gönderimini sağlayan** sistemi,

Tank Ölçüm Sistemi: Tankta bulunan petrolün miktarını **anlık olarak** izleyebilen elektronik sistemi

DAT

- 2006 - 796 sayılı karar İl Bazında 3 aylık dönemler halinde
- 2009 - 2073 sayılı Kurul kararı Yıllık izin süreci
- 2013 – 2851-9 sayılı Kurul kararı süre 2 yıla çıktı
- 2015 - 5921-3 sayılı Kurul kararı ile beş yıl
- 2017 - 7742 sayılı Kurul kararı yıllık izin

ULUSAL STOK

- Kanun 16. Madde önceki yıl günlük ortalama kullanımının içindeki net İthalatın 90 günlük Kısmı
 - **Zorunlu Stok** rafineri, akaryakıt ve LPG dağıtıcı lisansı sahiplerinin ikmal ettiği günlük ortalama ürün miktarının minimum yirmi katı + yılda 20.000 ton ve üzeri akaryakıt kullanan serbest kullanıcılar, tüketimlerinin onbeş günlük kısmı
 - 2018-2 sayılı Komisyon Kararı
 - **Tamamlayıcı Stok** Rafineriler
 - Finansman Gelir Payı (Benzin Motorin Gazyağı 3,18 TL/m³)

ULUSAL STOK

- İzleme - 7204-9 sayılı Kurul Kararına göre
- LPG dağıtıcı lisansı sahipleri, tutmakla yükümlü oldukları stok miktarının azami % 50'sini benzin türlerinden tutabilir(Pazar payı %2 altına olanlara muafiyet)
- Ulusal Stok Komisyonu 2018-2 sayılı kararı

KUPON SİSTEMİ

- Fazla stok bulundurun lisans sahipleri ilave gelir elde ederek stok maliyetlerini düşürebilecekken, zorunlu petrol stoku yükümlüğünü kupon sistemi kapsamında yerine getiren lisans sahipleri de daha düşük maliyetlerle yükümlülüklerini karşılayabilecektir.

HARMANLAMA YÜKÜMLÜLÜĞÜ

- 09/2011 tarih ve 3427 sayılı Kurul Kararı ile
- Piyasaya akaryakıt olarak arz edilen benzin türlerinin, yerli tarım ürünlerinden üretilmiş etanol içeriğinin;
- 01/01/2013 tarihi itibarıyla en az %2 (V/V),
- 01/01/2014 tarihi itibarıyla en az %3 (V/V),
- Piyasaya akaryakıt olarak arz edilen motorin türlerinin, yerli tarım ürünlerinden üretilmiş yağ asidi metil esteri (YAME) içeriğinin:
- 01/01/2014 tarihi itibarıyla en az %1 (V/V),
- 01/01/2015 tarihi itibarıyla en az %2 (V/V),
- 01/01/2016 tarihi itibarıyla en az %3 (V/V),

HARMANLAMA YÜKÜMLÜLÜĞÜ

- Motorin Türlerine Biodizel Harmanlanması Hakkında Tebliğ %0,5
- Etanol %3

FİNANSAL ARACILIK VE PROMOSYONLAR

- Dağıtıcı ve istasyonlu kategorili bayilik lisansı sahipleri, elektronik sistemlerle kullanıcılara yapılacak akaryakıt satışları için sermaye şirketlerinden finansal aracılık hizmeti alabilir.
- Elektronik sistemlerin kullanılmalı,
- İkmal akaryakıt istasyonlarından,
- Amaç karayolu araçlarının enerji ihtiyacını karşılamak

FİNANSAL ARACILIK VE PROMOSYONLAR

- 15/12/2010 tarih ve 2924/2 sayılı kararı ile 31/01/2011 tarihinden itibaren akaryakıt ve madeni yağ satışlarında; hizmet promosyonları ve finansal promosyonlar hariç, hediye, eşantiyon, kampanya ve sair adlarla promosyon yapılmaması

STAR RAFİNERİSİ

- 19 Ekim 2018
- Nafta: 1.300.000 ton / yıl
Ksilen: 455.000 ton / yıl
Motorin: 4.950.000ton/yıl
Jet yakıtı: 1.695.000 ton/yıl
Lpg:261.000 ton/yıl

TEŞEKKÜRLER....